

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/15/2024
Identifikačné číslo spisu:	8119213255
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8119213255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň: 2. dedičia po žalobkyni 2. M.P. M., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX, naposledy bytom A. X, O., 3. Q. R., rod. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XX, I., 4. J. F., rod. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, C., 5. M. P., rod. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. Q. XXXX/X, O., Č. P., 6. M. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. G. XXXX/XX, O., žalobkyne 3., 4., 5., 6. zastúpené JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti žalovanému: Mesto Prešov, Hlavná 73, Prešov, IČO: 00 327 646, zastúpené JUDr. Alojzom Naništom, advokátom, Sládkovičova 8, Prešov, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 19C/35/2019, o dovolaní žalobkýň 3., 4., 5. proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/15/2023 z 26. júla 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/15/2023 z 26. júla 2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 19C/35/2019 - 415 z 8. septembra 2022 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom žalobu v celom rozsahu zamietol a priznal žalovanej strane vo vzťahu k žalobkyniam nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Súd prvej inštancie aplikoval právnu úpravu vlastníckych vzťahov podľa právnych predpisov platných a účinných od roku 1956, teda od vydania prvej prídelovej listiny právnym predchodcom žalobkýň. Poukázal na ustanovenia § 123, § 124, § 126 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 1 ods. 2 zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme v znení vládneho nariadenia č. 122/1951 (§ 16, § 17), ustanovenie § 132 zákona č. 141/1950 Zb. (Stredný občiansky zákonník) a § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Vzhľadom na tvrdenia žalobkýň a námietky žalovaného súd prvej inštancie predovšetkým skúmal, či u právnych predchodcov žalobkýň došlo v

zmysle vtedy platných právnych predpisov k vydaniu prídelovej listiny, titulom ktorej právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti. Súd skonštatoval, že dňa 12. júna 1956 bol v pozemnoknižnej vložke č. 3615, kat. úz. O. vykonaný zápis podľa prídelovej listiny z 30. mája 1956, kde je sporná nehnuteľnosť vedená pod poradovým číslom 5 ako parcela č. XXXX/X, „Roľa Pri obrázku“ o výmere 5 547 m² a ku nej boli zapísaní, na základe prídelovej listiny z 30. mája 1956, ako vlastníci právni predchodcovia žalobcov Q. M. v podiele 1/2 a M. M., rod. V. v podiele 1/2. Uvedené právne skutočnosti svedčia o tom, že na základe prídelovej listiny z 30. mája 1956 právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti. Ďalšou úlohou súdu bolo vyporiadať sa s otázkou či a akým právnym spôsobom a či právne prístupným a dovoleným spôsobom podľa vtedy platných právnych predpisov mohlo dôjsť k tomu, že právni predchodcovia následne stratili vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalobkyň (ďalej aj „žalobcov“) rozhodol Krajský súd v Prešove rozsudkom sp. zn. 3Co/15/2023 z 26. júla 2023 tak, že prvým výrokom konanie voči žalobkyni v 2. rade zastavil. Druhým výrokom rozhodol, že pokračuje v konaní s dedičmi po žalobkyni v 2. rade, a to so žalobkyňou v 3., 4. a 5. rade. Tretím výrokom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a štvrtým výrokom priznal žalovanej strane vo vzťahu k žalobkyniam nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

4. Krajský súd v Prešove v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05). Skonštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Ako vyplýva z obsahu spisu žalobkyne vlastnícke právo k pozemku, parcele KNE č. XXXX/X - orná pôda o výmere 3 561 m², zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. O., sa odvíjajú od svojich právnych predchodcov Q. M. a M. M., rod. V. V konaní bolo nepochybne preukázané a vyplýva to aj z pozemnoknižnej vložky č. 3615, kat. úz. O., že právni predchodcovia žalobkyň, Q. M. a jeho manželka M. M., rod. V. boli zapísaní v pozemnoknižnej vložke č. 3615, kat. úz. O. okrem iných aj k parcele č. XXXX/X „Roľa Pri obrázku“ o katastrálnej ploche 5 547 m², a to na základe prídelovej listiny Mestského národného úradu v Prešove z 30. mája 1956, pričom zápis v pozemnoknižnej vložke č. 3615, kat. úz. O. bol vykonaný 12. júna 1956 č. d. 589. Z uvedenej pozemnoknižnej vložky zároveň vyplýva, že pridelené parcely boli odpísané z vložky č. 509 a boli zapísané do novej vložky č. 3615, kat. úz. O.. V pozemnoknižnej vložke č. 509, kat. úz. O. bola okrem iných zapísaná aj parcela mpč. XXXX/X „Roľa Pri obrázku“ na meno M. A.. V uvedenej pozemnoknižnej vložke pod radovým číslom 11 je zápis: Došlo dňa 9. júna 1954 č. d. 1005. Podľa prídelovej listiny Okresného národného výboru v Prešove a geometrického plánu rozdeľuje sa parcela č. XXXX na parcelné č. XXXX/X - roľa o výmere 5 547 m² a ďalšie parcely č. XXXX/X až X. Pod radovým číslom 40 uvedenej pozemnoknižnej vložky je zápis: Došlo dňa 12. júna 1956 č. d. 589. Podľa prídelovej listiny Mestského národného výboru v Prešove z 30. mája 1956 zapisujú sa parcely č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX/XX, XXXX/X, XXXX/X a zapisujú sa do novej vložky č. 3615 v tejto knihe a vymazuje sa poznámka konfiškácie týchto parciel. Z rozhodnutia Odboru vodného hospodárstva pre veci poľnohospodárstva a lesníctva Okresného národného výboru v Prešove (ONV) z 20. mája 1965 č. 42/1965 okrem iného vyplýva, že dňa 29. apríla 1965 sa dostavili na Finančný odbor ONV v Prešove prídelcovia Q. M. s manželkou M. rod. V. a písomne sa zriekli, resp. prehlásili, že sa večne a neodvolateľne vzdávajú pridelených poľnohospodárskych nehnuteľností, zapísaných v pozemnoknižnej zápisnici č. vložky 3615, parciel, parcelné č. XXXX/XX, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X v prospech Československého štátu, zastúpeného Finančným odborom ONV v Prešove, a to so spätnou účinnosťou v roku 1956. Zároveň sa v uvedenom rozhodnutí konštatuje, že prídelcovia v napísanej dohode žiadali, aby im bolo ponechané vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ktoré užívajú a ktoré tiež pochádzajú z prídelu, konkrétne parcely č. XXXX/X - záhrada a XXXX/XX - dom,

dvor, zapísané v pozemnoknižnej zápisnici č. 3165, kat. úz. O. (č. l. 300 spisu).

5. Dňa 29. apríla 1965 bol teda na Finančnom odbore ONV v Prešove spísaný úradný záznam s odchádzajúcimi prídelcami Q. M. a manželkou M. rod. V. V tomto úradnom zázname prídelcovia Q. M. a manželka M., večne a neodvolateľne prehlásili, že sa ex tunc zriekajú pridelených poľnohospodárskych nehnuteľností, zapísaných v pozemnoknižnej zápisnici, okrem iných aj k č. XXXX/X v prospech Československého štátu. V bode 2. úradného záznamu je uvedené, že toto zrieknutie sa netýka č. XXXX/X, mpč. XXXX/XX, ktoré nehnuteľnosti prídelcovia užívali na osobné účely a taktiež č. XXXX/XX a č. XXXX/XX, ktoré nehnuteľnosti prídelcovia kúpnu zmluvou odpredali pre Y. Y. a manželku M. rod. C., ktorí si na týchto parcelách vystavili rodinný dom. Zo záznamu ďalej vyplýva, že prídelcovia zároveň žiadali, aby bola kladne vybavená žiadosť ich syna T. M. o pridelenie stavebného pozemku č. XXXX/XX o výmere 1 020 m² s tým, že stavebný pozemok bude využitý na stavbu rodinného domu. V zázname sa tiež konštatuje, že podmienky uvedené v zázname boli zúčastnenými stranami porozumené a na znak súhlasu obojstranne podpísané (č. l. 301 spisu).

6. Odvolací súd uviedol, že Odbor vodného hospodárstva pre veci poľnohospodárstva a lesníctva ONV v Prešove podľa vládneho nariadenia č. 91/1960 o správnom konaní, vydal rozhodnutie, ktorým zrušil prídelové listiny vydané bývalým Pôdohospodárskym odborom MNV v Prešove z 23. novembra 1956 a 30. mája 1956 na vypísané poľnohospodárske nehnuteľnosti, ktorých sa prídelcovia zriekli svojim podpisom večne a neodvolateľne v prospech Československého štátu na Finančnom odbore ONV dňa 29. apríla 1965. V uvedenom rozhodnutí sa zároveň uvádza, že prídelcom sa ponechávajú podľa geometrického plánu zo 7. mája 1964 parcely č. XXXX/X a č. XXXX/XX. Následne bola vydaná nová prídelová listina dňa 24. mája 1965, na základe ktorej boli Q. M. a manželke M. rod. V., pridelené pozemky, parcely č. XXXX/X - záhrada o výmere 576 m², parcela č. XXXX/XX - dom, dvor o výmere 918 m² (č. l. 180d spisu). Ako vyplýva z pripojeného spisu Štátneho notárstva v Prešove č. N 213/72, Nz 221/72, kúpnu zmluvou z 21. februára 1972, spísanou formou notárskej zápisnice na bývalom Štátnom notárstve v Prešove pod č. N 213/72, Nz 221/72, registrovanou Štátnym notárstvom v Prešove pod č. R I. 185/72 Q. M. a M. rod. V., predali svojmu synovi T. M. nehnuteľnosti: dom, dvor, záhradu, zapísané na LV č. XXX, kat. úz. O. ako parcely EN XXXX/X vo výmere 576 m² a XXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 918 m². V registrovanom spise sa nachádza list vlastníctva č. XXX, kat. úz. O., ktorý bol vystavený dňa 19. augusta 1970 ako listina, ktorou predávajúci Q. M. s manželkou M. rod. V., preukazovali svoje vlastníctvo a tak isto vlastnícky titul k prevádzaným nehnuteľnostiam je zaznamenaný v položke výkazu zmien č. 320/66. Z pripojeného dotazníka a ocenenia nehnuteľností vyplýva, že prevádzaný dom bol postavený v roku 1962 a MsNV v Prešove súhlasí s prevodom nehnuteľností dňa 7. februára 1972.

7. Odvolací súd skonštatoval, že na podklade spísaného úradného záznamu z 29. apríla 1965 sa právni predchodcovia žalobkýň neodvolateľne vzdali pridelených poľnohospodárskych nehnuteľností okrem iných aj k pozemku, ktorý je predmetom tohto konania (XXXX/X katastrálne územie O.). Q. M. s manželkou M. rod. V. výslovne uviedli, ku ktorým konkrétnym parcelám sa nezriekajú vlastníckeho práva. Nevzdali sa prídelu k pozemkom, parcelám č. XXXX/X - záhrada, č. XXXX/XX - dom, dvor, ktoré prídelcovia užívali na osobné účely, taktiež sa nevzdali č. XXXX/XX, XXXX/XX, ktoré boli odpredané manželom Y. a M. Y.. Zároveň dohodli aj spôsob finančného vyporiadania už zaplatenej prídelovej ceny, tiež vyslovili požiadavku, aby bola kladne vybavená ich žiadosť o pridelenie pozemku pre ich syna T. M.. Rozhodnutie odboru vodného hospodárstva pre veci poľnohospodárstva a lesníctva z 20. mája 1965 č. 42/1965 v podstate kopíruje podmienky dohodnuté v úradnom zázname a zároveň zrušuje prídelové listiny, na základe ktorých boli nehnuteľnosti pridelené v roku 1956 prídelcom (titulom prídelovej listiny z 30. mája 1956). Zrieknutie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom prídelu (okrem dohodnutých výnimiek), možno považovať za úkon, ktorým prídelcovia prejavili svoju vôľu vzdať sa vlastníctva k prideleným nehnuteľnostiam a toto vzdanie sa vlastníckeho práva bolo z ich strany rešpektované aj v dedičských konaniach po právnych predchodcoch žalobkýň M. M. rod. V. a Q. M.. Naviac žalobcovia v konaní netvrdili, a ani nepreukázali, aby si napríklad uplatňovali nároky vyplývajúce z reštitučných zákonov. Je nepochybné, že právni predchodcovia žalobkýň sa vzdali vlastníckeho práva, a preto v zmysle § 460 OZ v čase smrti, neboli vlastníkmi spornej

nehnuteľnosti, a preto ani ich právni nástupcovia - dedičia (žalobkyne) nemohli platne nadobudnúť vlastnícke právo. Súd prvej inštancie správne dospel ku skutkovému zisteniu, že právni predchodcovia žalobkyní neboli vlastníkmi spornej nehnuteľnosti, a preto žalobu žalobkyní zamietol ako nedôvodnú.

8. K odvolacej námietke žalobkyní, že súd sa vôbec nezaoberal splnením jednotlivých zákonných podmienok vydržania zo strany štátu, resp. úplne opomenul vyhodnotiť, či v konaní bola preukázaná dobromyseľnosť štátu, odvolací súd uviedol, že jednou zo základných podmienok vlastníckej žaloby (určenie vlastníckeho práva) je preukázanie iustus titulus - právny dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva. Skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toho práva vylučujúce, sú záležitosťou žalovaného. Breno tvrdenia a dôkazné brenno vystihuje aktuálnu, skutkovú a dôkaznú situáciu konania. Keďže v konaní žalobkyne nepreukázali platný právny dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti, neunesli tak brenno tvrdenia, ani dôkazné brenno, ktorá skutočnosť spôsobila zamietnutie žaloby.

9. Odvolací súd uzavrel, že žalobkyniam sa nepodarilo preukázať, že ich právni predchodcovia Q. M., zomrelý XX.XX.XXXX a manželka M. rod. V., zomrelá XX.XX.XXXX, boli ku dňu smrti vlastníkmi spornej nehnuteľnosti, preto žalobkyniam a ani ich právnym predchodcom nemôže svedčiť platný právny dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva.

10. Vzhľadom na to, že pôvodne v žalobe označená žalobkyňa 2. v priebehu odvolacieho konania zomrela, a to dňa XX.XX.XXXX a ide o majetkový spor (nie osobnej povahy) a z uznesenia Okresného súdu Prešov z 12. mája 2023 č. k. 37D 1262/2022-32, D not 28/2013 vyplýva, že dedičmi v zmysle prvej dedičskej skupiny podľa § 473 OZ sú jej dcéry - žalobkyne 3., 4. a 5. odvolací súd konanie voči žalobkyni 2. zastavil (výrok I. rozsudku) a pokračoval s právnymi nástupcami M. M., t. j. so žalobkyňami 3., 4. a 5., čomu zodpovedal výrok II. rozsudku Krajského súdu v Prešove s poukazom na § 161 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 63 ods. 1, 2 a 3 CSP.

Dovolanie

11. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyne 3. - 5. (ďalej aj „dovolateľka“, aj „dovolateľky“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovali z § 420 písm. c), f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP navrhujúc rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne zrušiť i rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

12. Dovolateľky vidia dôvodnosť podaného dovolania v nasledovných dôvodoch: V prejednávanej právnej veci došlo k vade konania, kedy odvolací súd konal s jednou zo žalobkyní, ktorá v čase po podaní odvolania zomrela. Krajský súd v Prešove síce v I. a II. výroku rozhodnutia vyriešil vzniknutú procesnú situáciu vo vzťahu k (bývalej) žalobkyni 2., nepostrehol však skutočnosť, že po podaní odvolania došlo aj k úmrtiu žalobkyne 1. (o čom jej právny zástupca nemal vedomosť). Odvolacie konanie ako také bolo teda vedené aj s osobou, ktorá nemala procesnú subjektivitu a zároveň vo vzťahu k právnemu nástupcovi po zosnulej žalobkyni 1. uvedeným (ne)konaním došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.

13. Žalobkyne sú presvedčené, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný a arbitrárny, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Na kľúčové námietky žalobkyní spočívajúce v nesprávnych skutkových zisteniach a nesprávnom právnom posúdení, ktoré žalobkyne predniesli aj v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, dostali zo strany odvolacieho súdu absolútne nepostačujúcu odpoveď, a síce, že odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, a to bez akéhokoľvek právneho zdôvodnenia. Žalobkyne tak na svoje odvolacie námietky nedostali adekvátnu (žiadnu) odpoveď. Krajský súd v Prešove (v zásade rovnako ako aj súd okresný) sa totižto nedostatočným až arbitrárnym spôsobom (ne)vysporiadal s početnými námietkami a dôkazmi predloženými žalobcami, ktoré v konaní nasvedčovali a dokazovali, že právni predchodcovia žalobcov v čase svojej smrti boli spoluvlastníkmi pozemku KN-E č. XXXX/X - orná pôda o výmere 3 561 m², v kat. úz. O., zapísanom na LV č. XXXX (ďalej aj „predmetný pozemok“), inak povedané, že s dôkazmi

preukazujúcimi skutočnosť, že podaná žaloba je dôvodná.

14. Odvolací súd sa taktiež nezaoberal odvolacou námietkou žalobkyní tykajúcou sa právneho posúdenia, ku ktorému dospel súd prvej inštancie, a síce, že žalovaný predmetný pozemok vydržal. Rozsudok súdu prvej inštancie tento právny záver odôvodnil absolútne nedostatočne, nezaoberal sa jednotlivými zákonnými podmienkami vydržania, pričom toto pochybenie čo nenapravil ani súd odvolací, ktorý túto námietku „obišiel“ poukazom na rozloženie dôkazného tvrdenia. Doposiaľ tak v konaní nie je zrejmé, ako sa súd prvej inštancie dopracoval k právnomu záveru, že žalovaný predmetný pozemok vydržal.

15. Tretí dovolací dôvod opisujú dovolateľky ako nesúhlas so záverom odvolacieho súdu, že žalobkyniam sa nepodarilo preukázať, že ich právni predchodcovia boli ku dňu smrti vlastními spornej nehnuteľnosti. K tomuto názoru dospel, rovnako ako súd prvej inštancie, na základe toho, že právni predchodcovia žalobkyní sa vlastníctva k predmetnému pozemku vzdali. Vzdanie sa vlastníctva bolo v konaní preukazované zo strany žalovaného odkazom na úradný záznam z 29. apríla 1965 (ďalej aj „úradný záznam“) a následne na rozhodnutie Odboru vodného hospodárstva pre veci poľnohospodárstva a lesníctva Okresného národného výboru v Prešove č. 42/1965 z 20. mája 1965 (ďalej aj „rozhodnutie ONV“). Tento právny záver odvolacieho súdu je podľa dovolateľiek nesprávny a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, konkrétne s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/792/2015 z 18. augusta 2016 a sp. zn. 8Cdo/144/2018 z 22. januára 2020.

16. Podľa žalobkyní nebolo možné prihliadať na žalovaným predložený úradný záznam, nakoľko tento nespĺňa základné náležitosti právneho úkonu, obzvlášť právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k vzdaniu sa (opusteniu) vlastníctva. Úradný záznam totižto nie je nikým podpísaný, nenachádza sa na ňom žiadna pečiatka, nie je zrejmé odkiaľ pochádza, nie je zrejmé, či v skutočnosti naozaj k akémukoľvek stretnutiu na finančnom odbore ONV v Prešove došlo (pričom každý normálne uvažujúci človek takýto úradný záznam nemôže nazvať inak, ako zdraj papiera). Nie je zrejmé (a v konaní ani nebolo preukázané), či reálne došlo k tvrdenému finančnému vysporiadaniu. Inak povedané, žalovaným predložený opis úradného záznamu nemôže byť v žiadnom prípade považovaný za relevantný dôkaz a v žiadnom prípade z neho nebolo možné zo strany súdov pri rozhodovaní vychádzať. Vyššie uvedené platí aj pri rozhodnutí ONV. Toto rozhodnutie vychádza práve zo skutočnosti, že právni predchodcovia žalobkyní mali, údajne, dňa 29. apríla 1965 prehlásiť, že sa večne a neodvolateľne vzdali svojich prídelov. Ak však vzdanie sa prídelov nebolo v konaní preukázané (z úradného záznamu nemožno vychádzať), tak vzdanie sa vlastníckeho práva následne nemožno odvodzovať ani z rozhodnutia ONV o zrušení prídelov.

17. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Posúdenie veci dovolacím súdom

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné.

19. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

20. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený

prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

21. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

22. V danom prípade z dovolania žalobkyň vyplýva, že napádajú rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

23. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

25. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

26. Podľa § 63 ods. 1, 2 a 3 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

27. S poukazom na citované ustanovenie § 63 v spojení s § 438 ods. 1 CSP a § 420 písm. c) CSP dovolací súd konštatuje, že prišlo k pochybeniu v odvolacom konaní, pretože žalobkyňa I. M. M., nar. XX.XX.XXXX zomrela v priebehu odvolacieho konania, a to dňa XX.XX.XXXX a to po podaní odvolania, ešte pred predložením spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o odvolaní. Odvolací súd a súd prvej inštancie sa o úmrtí žalobkyne I. dozvedeli z podania žalobkyň z 19. októbra 2023, teda až po doručení predmetného rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. júla 2023 účastníkom sporu. Vzhľadom na uvedené procesné pochybenie, keď konanie na odvolacom súde prebehlo so žalobkyňou I., ktorá už nemala procesnú spôsobilosť, dovolací súd konštatuje, že dovolanie je prípustné i dôvodné, a preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom sa pred opakovaným rozhodnutím súd s uvedenou skutočnosťou procesne vyporiada, a to už v kontexte prijatého uznesenia Okresného súdu Prešov č. k. 19C/35/2019-545 z 9. novembra 2023. Rovnako je potrebné znovu rozhodnúť aj o pokračovaní v konaní s dedičmi po nebohej žalobkyňi 2/, pretože dovolací súd z opatrnosti zrušil aj prvé dva výroky rozsudku Krajského súdu v Prešove, a to pre nadbytočnosť výroku I., ktorým bolo konanie zastavené voči žalobkyňi 2.

28. Dovolateľky v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkali

nedostatky odôvodnenia, ktoré vzhladli v nedostatočnom odôvodnení dobromyseľnosti žalovaného pri vydržaní posudzovanej nehnuteľnosti a aj predovšetkým s nevyporiadaním sa s tvrdeniami o nesprávnom posúdení tzv. zrieknutia sa predmetnej nehnuteľnosti právnymi predchodcami žalobkýň, a to na základe úradného záznamu z 29. apríla 1965 (l. č. 301 listinného súdneho spisu).

29. Dovolací súd konštatuje, že námietky dovolateľiek o nedostatočnom odôvodnení je nevyhnutné považovať za dôvodné. Po oboznámení sa s l. č. 301 a 108 listinného súdneho spisu, t. j. s neoverenou fotokópiou Opisu úradného záznamu z 29. apríla 1965 je zrejmé, že sa na ňom nenachádzajú podpisy Q. M. a M. M.. Rovnako tu absentuje meno a priezvisko osoby, ktorá úradný záznam vyhotovila, pečiatka, atď. Zároveň je potrebné skonštatovať, že samotný úradný záznam (teda nie jeho Opis) sa stal podkladom pre vydanie rozhodnutia z 20. mája 1965 č. 42/1965 (l. č. 108 listinného súdneho spisu) o zrušení prídellových listín vydaných bývalým Poľnohospodárskym výborom MsNV v Prešove z 23. novembra 1955 a 30. mája 1956.

30. Dovolací súd bez toho, aby akokoľvek prejudikoval rozhodnutie odvolacieho súdu, na základe vyššie uvedeného konštatuje, že za tohto stavu je potrebné posúdiť rozhodnutie č. 42/1965 z 20. mája 1965 (l. č. 108 listinného súdneho spisu) aj z hľadiska, či ide o právoplatné správne rozhodnutie, či bolo doručené účastníkom administratívneho konania a aj, či ho vydal správny orgán do právomoci ktorého zrušenie prídelu podľa vtedy platnej legislatívy patrilo, keďže uvedená otázka právomoci správneho orgánu je rozhodujúca pri posúdení ničotnosti (nulity) správneho aktu. Zo súdneho spisu a ani z rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu totiž nevyplýva, že by sa zaoberali otázkou právoplatnosti predmetného rozhodnutia, ako aj otázkou, či uvedené rozhodnutie ako správny akt bolo doručené právnym predchodcom žalobkýň, kedy sa tak stalo a či uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. V tejto súvislosti poukazuje dovolací súd na svoje viaceré rozhodnutia, napr. sp. zn. 6Cdo/43/2023 a 6Cdo/792/2015.

31. Dovolacím súdom vyššie konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f) CSP, vada podľa § 420 písm. c) CSP, ako aj zistený odklon od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] zakladajú jednak prípustnosť dovolania žalobkýň, zároveň sú však tiež dôvodom, so zreteľom, na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bez ďalšieho zrušiť.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP), a ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd SR v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu, vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná (§ 449 ods. 2 CSP).

33. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie, a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Ak bolo rozhodnutie zrušené, a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

35. Toto uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.